

ક્રમાંક/મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૧૬/૩૦૯  
ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિ.બોર્ડ,  
સેક્ટર-૧૦ બી, જૂના સચિવાલય પાસે,  
ગાંધીનગર.તા.૨૯/૦૯/૨૦૧૬

પ્રતિ,  
આચાર્યશ્રી,  
માધ્યમિક / ઉ.મા.શાળાઓ(તમામ),  
ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:- ધોરણ-૯/૧૧ ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ બાબત.

ઉપરોક્ત વિષયના અનુસંધાનમાં જણાવવાનું કે ધોરણ-૯/૧૧ ના બદલાયેલ અભ્યાસક્રમના આધારે તૈયાર થયેલ પાઠ્યપુસ્તક આધારિત નીચે દર્શાવેલ વિષયોના દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રના પરિરૂપ, ગુણભાર, બ્લ્યુ પ્રિન્ટ અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર આજરોજ બોર્ડની વેબસાઇટ ઉપર જાણ તથા અમલ કરવા સારૂ પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવે છે.

ક્રમ	ધોરણ	વિષય	પરીક્ષા
૧	૯	ગુજરાતી(પ્રથમ ભાષા)	વાર્ષિક પરીક્ષા
૨	૯	ગુજરાતી(દ્વિતિય ભાષા)	વાર્ષિક પરીક્ષા
૩	૯	હિન્દી(પ્રથમ ભાષા)	વાર્ષિક પરીક્ષા
૪	૯	હિન્દી(દ્વિતિય ભાષા)	વાર્ષિક પરીક્ષા
૫	૯	સામાજિક વિજ્ઞાન	વાર્ષિક પરીક્ષા
૬	૧૧	ભૂગોળ	પ્રથમ, દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૭	૧૧	રાજ્યશાસ્ત્ર	પ્રથમ, દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૮	૧૧	હિન્દી(દ્વિતિય ભાષા)	વાર્ષિક પરીક્ષા
૯	૧૧	વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૦	૧૧	ગુજરાતી(દ્વિતિય ભાષા)	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૧	૧૧	આંકડાશાસ્ત્ર	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૨	૧૧	અંગ્રેજી(FL)	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૩	૧૧	મનોવિજ્ઞાન	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૪	૧૧	સમાજશાસ્ત્ર	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા
૧૫	૧૧	ઇતિહાસ	દ્વિતિય અને વાર્ષિક પરીક્ષા

(બી.એન.રાજગોર)

સંયુક્ત નિયામક

ગુજરાત માધ્યમિક અને

ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

ગાંધીનગર

નકલ રવાના:-

- જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી તમામ, આપના તાબાની તમામ શાળાઓમાં અમલ કરાવવા સારૂ.



## ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેનાં માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	વિશ્લેષણ (AN)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	મૂલ્યાંકન (E)	કુલ ગુણ
ગુણ	06	24	12	06	06	06	60
ટકા	10%	40%	20%	10%	10%	10%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણની ફાળવણી :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	સંખ્યા	ગુણ	સમય
1.	નિબંધ પ્રકારના (E)	02	11	33 મિનિટ
2.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	03	09	27 મિનિટ
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA)	03	06	18 મિનિટ
4.	અતિ ટૂંકા પ્રશ્નો (VSA)	04	04	12 મિનિટ
5.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	30	30	30 મિનિટ
	કુલ ગુણ	42	60	120 મિનિટ

કઠિનતા મૂલ્ય પરનો ગુણભાર :

ક્રમાંક	કઠિનતાનું સ્તર	કઠિનતા મૂલ્ય
1.	સરળ	40 %
2.	મધ્યમ	45 %
3.	કઠિન	15 %



## BLUEPRINT વાર્ષિક પરીક્ષા

ધોરણ : 9 વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) કુલ ગુણ : 60 સમય : 2 કલાક

No.	Chapter Name	જ્ઞાન (K)			સમજ (U)			ઉપયોગન (A)			વિશ્લેષણ (AN)			સંયોજન-ક્રીયાત્મક (S)			મૂલ્યાંકન (E)			Total Marks	
		EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA		
	પ્રથમ સત્રના પ્રકરણમાંથી	3(1)			2(1)						2(2)										10(7)
	<b>PART-A</b>																				
	<b>MCQ</b>						3(3)				4(4)										3(3) 25(25)
	<b>PART-B</b>																				
1.	ગદ્ય		3(1)		2(1)																5(2)
2.	પદ્ય		3(1)									2(1)									5(2)
3.	અર્થ						3(3)		1(1)												4(4)
4.	લેખન													11(2)							11(2)
	<b>SubTotal</b>		9(3)		4(2)		3(3)		1(1)		6(6)		2(1)	3(3)	11(2)					3(3)	60(42)
	<b>Total</b>				19(17)			7(7)			5(4)		14(5)				3(3)				60(42)



ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

<b>PART - A</b>		<b>30</b> ગુણ
<b>PART - B</b>		<b>30</b> ગુણ
<b>વિભાગ : A</b>	(ગદ્ય વિભાગ)	<b>08</b> ગુણ
<b>વિભાગ : B</b>	(પદ્ય વિભાગ)	<b>07</b> ગુણ
<b>વિભાગ : C</b>	(અર્થગ્રહણ વિભાગ)	<b>04</b> ગુણ
<b>વિભાગ : D</b>	(લેખન વિભાગ)	<b>11</b> ગુણ

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રકરણનો ગુણભાર

કુલ ગુણ : 60

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	સઘન ગદ્ય	18
2.	સઘન પદ્ય	17
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ	4
5.	લેખન	11
	કુલ	60



## ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

- સામાન્ય માહિતી : પ્રશ્નપત્ર બે વિભાગમાં વહેંચાયેલું છે.  
PART - A અને PART - B  
PART - A - સમગ્ર હેતુલક્ષી પ્રશ્નો રહેશે.  
PART - A - 30 ગુણનું રહેશે.  
PART - B - 30 ગુણનું રહેશે.
- પાઠ્યપુસ્તક : ધોરણ 9 ગુજરાતી - પ્રથમ ભાષા, જૂન-2016ની આવૃત્તિ
- પ્રશ્નપત્રનું સંપાદન કરનાર પ્રાશ્નિકને સૂચનાઓ :
  - (1) સમગ્ર પ્રશ્નપત્રનું વિષયાંગ પઠ્યપુસ્તક આધારિત રાખવું.
  - (2) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાં એક જ મુદ્દાનો સમાવેશ થાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવા. અનેક જવાબી પ્રશ્નો ન પૂછવા.
  - (3) પ્રશ્નપત્રમાં ભાષા સરળ રાખવી અને સૂચનાઓ સ્પષ્ટરૂપમાં મૂકવી.
  - (4) પાઠ્યપુસ્તકના તમામ પ્રકરણને પ્રાધાન્ય આપી યોગ્ય ગુણભાર ફાળવવો.
  - (5) કૃતિ સંપાદનમાં વિવિધ મૂલ્યોનો સમાવેશ થાય તેની કાળજી લેવી. વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યોની સ્પષ્ટતા થાય તેવા પ્રશ્નો સંપાદન કરવા.

સૂચના :

1. પ્રત્યેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
2. પ્રશ્નમાં વિકલ્પ આંતરિક છે.
3. જમણી બાજુના અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.
4. લેખન સજ્જતા, ભાષાશુદ્ધિ અને લખાણની મૌલિકતાને ગુણ પ્રાધાન્ય રહેશે.

### PART - A

- 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ગદ્ય આધારિત [10]
- 11 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પદ્ય આધારિત [10]
- 21 થી 30 વ્યાકરણના તમામ મુદ્દાને આવરી લેતાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો [10]

### PART - B

સૂચના :

1. આ વિભાગમાં કુલ ચાર વિભાગ છે.
2. જમણી બાજુનાં આંકડાં પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.



વિભાગ : A

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [06]
- 1. ગદ્ય આધારિત }  
2. ગદ્ય આધારિત } (ત્રણમાંથી કોઈપણ બે)  
3. ગદ્ય આધારિત }
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [02]
- 4. ગદ્ય આધારિત }  
અથવા } (બેમાંથી કોઈપણ એક)  
4. ગદ્ય આધારિત }

વિભાગ : B

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [03]
- 5. પદ્ય આધારિત }  
અથવા } (બેમાંથી કોઈપણ એક)  
5. પદ્ય આધારિત }
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [04]
- 6. પદ્ય આધારિત }  
7. પદ્ય આધારિત } (ત્રણમાંથી કોઈપણ બે)  
8. પદ્ય આધારિત }

વિભાગ : C

- નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી, તેમની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખવા. (અપઠિત) [04]
- 9. અપઠિત ગદ્ય કૃતિના આધારે પ્રશ્નો
- 10. સરળ કઠિન, મધ્યમ, જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન
- 11. પૃથક્કરણને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રશ્નો પૂછવા.
- 12. (દરેક પ્રશ્નનો એક ગુણ)

વિભાગ : D

- 13. પત્રલેખન કરો અથવા પત્રલેખન કરો. [04]
- નીચેનામાંથી કોઈ એક વિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [07]
- 14. પ્રકૃતિ, પર્યાવરણ, વર્ણનાત્મક, સંસ્મરણો, વર્તમાન પ્રવાહો, તહેવારો ઇત્યાદિ વિષયોને આવરી લેવા અને દર વર્ષે નિબંધના પ્રકાર બદલતા રહેવા. નિબંધમાં મુદ્દાઓ આપવા.  
અથવા
- 14. પ્રકૃતિ, પર્યાવરણ, વર્ણનાત્મક, સંસ્મરણો, વર્તમાન પ્રવાહો, તહેવારો ઇત્યાદિ વિષયોને આવરી લેવા અને દર વર્ષે નિબંધના પ્રકાર બદલતા રહેવા. નિબંધમાં મુદ્દાઓ આપવા.



ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 60

**PART - A**

- સૂચના : 1. નીચે આપેલા 1 થી 30 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.  
2. નીચે આપેલા 1 થી 30 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)  
3. નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો જવાબ ઉત્તરવહીમાં લખો.

**ગદ્ય વિભાગ**

[10]

- બાળકોની નજરમાં શું આવી જાય છે ?  
(A) ઢેલે કેટલા ઈંડા મૂક્યા છે તે (B) બુલબુલે ક્યાં ને કેવો માળો કર્યો છે તે  
(C) કાકીડાએ કેવા રંગ ધારણ કર્યા છે તે (D) ઉપરનાં (A), (B), (C) ત્રણેય.
- બાબુનો મિત્ર દેવલો સ્વર્ગમાં શું બની ગયો હતો ?  
(A) ઈન્દ્રરાજા (B) ગંધર્વ (C) દેવાંશી અપ્સરા (D) રસૌયો
- માણસ ખરેખર વિકલાંગ ક્યારે બને છે.  
(A) જ્યારે તે જાતે જ ચાલવા લાગે છે ત્યારે  
(B) જ્યારે તે પડકારોનો સામનો કરે છે.  
(C) જ્યારે એ હાર કબૂલી અને પ્રયત્નો છોડી દે છે.  
(D) જ્યારે તે પર્વત ચઢી શકતો નથી.
- કિશોર વયે નાનજીભાઈમાં કેવાં પ્રકારની સાહસિકતા હતી.  
(A) અણદીઠેલી ભોમ પર પગ મૂકવાની (B) વણ ખેડેલી જમીન પર ખેતી કરવાની  
(C) પર્વતના શિખર પર પગ મૂકવાની (D) દરિયાના તાંડવમાં વહાણ ચલાવવાની
- સોડાના અંતરમાં કેમ ફાળ પડી ?  
(A) રાજા કેદમાં નાખશે તેવા ભયના કારણે  
(B) બોળો ખવડાવવાની વાત જાહેર થઈ ગઈ  
(C) સિપાઈઓ ફરી વખત બોળો ખાવા આવ્યાનું જાણીને  
(D) અસવારો ઊભા પાકને નુકસાન કરશે તેવા ડરથી.



6. ધર્મગુરુએ ગામલોકોને શું સલાહ આપી ?  
(A) ચાલો આપણે સહુ જમીન ખેડીએ. (B) ચાલો આપણે સહુ પ્રાર્થના કરીએ.  
(C) ચાલો આપણે સહુ પાણી ભરીએ (D) ચાલો આપણે ગામ છોડી દઈએ.
7. બીડી પીવાના કુટેવમાંથી બીજી કઈ કુટેવ આવી ?  
(A) ધુમાડો કાઢવાની (B) નોકરના પૈસા ચોરવાની  
(C) વડીલોનાં દેખતા બીડી પીવાની (D) ધતૂરાનાં ડોડવાં ખાવાની
8. અરુણિમાએ કયો સંકલ્પ કર્યો ?  
(A) હું હવે ક્યારેય ટ્રેનમાં નહિ બેસું (B) હું પર્વતારોહણ કરીશ જ  
(C) હું હવે ક્યારેય પર્વતારોહણ કરીશ નહિ. (D) હું બહાર જતી વખતે બીજાનો સહારો લઈશ.
9. અમરતકાકી મંગુની નાતમાં વટલાઈ ગયાં હતાં ! એટલે .....
- (A) અમરતકાકીએ ધર્માતરણ કર્યું હતું.  
(B) અમરતકાકી મંગુની જેમ ગાંડા થઈ ગયાં હતાં.  
(C) અમરતકાકી મૃત્યુ પામ્યાં હતાં.  
(D) અમરતકાકીને મંગુનું સ્વપ્ન આવ્યું હતું.
10. બોળો જમ્યાના બદલામાં રાજાએ સોડાને શું આપ્યું ?  
(A) આજીવન કેદની સજા (B) બાર સાંતીની જમીન અને ચાર ભેંસો  
(C) બાર બળદ અને વીસ કળશી બાજરો (D) ઉપરનાં (B) અને (C) બંને

પદ્ય વિભાગ

[10]

11. કવિ કઈ રીતે પોતાનું જીવન પૂર્ણ કરવા ઈચ્છે છે ?  
(A) એક નાનકડા બિંદુમાં ડૂબીને (B) વિશાળ સમુદ્રમાં ડૂબીને  
(C) બીજાની મસ્તીમાં ભળીને (D) પોતાની જ મસ્તીમાં મસ્ત થઈને
12. માતાની છાયાને કવિ કોની સાથે સરખાવે છે ?  
(A) સૂર, તાલ સંગીત સાથે (B) ઉનાળાના તડકા સાથે  
(C) ઉનાળાની પરબ સાથે (D) શિયાળાની ઠંડી સાથે
13. કાવ્યનાયિકા શા માટે બહાવરી બની ?  
(A) શ્રી કૃષ્ણને પામવા માટે (B) સંસાર ભોગવવા માટે  
(C) કંસાર બનાવવા માટે (D) આંધણ મેલવા માટે





14. ઘરનું છત્તર બનવું એટલે .....
- (A) ઘરનો કબજો સંભાળી લેવો.  
(B) ઘરના બધા સભ્યોને સાચવવાં.  
(C) ઘર હવે ઘર રહ્યું જ નથી.  
(D) અગાસી ઉપર નવું બાંધકામ કરવું.
15. દાદા શા માટે રડતા હતા ?
- (A) દુશ્મનોના લશ્કરનો સામનો કરનાર પુત્રો નથી.  
(B) દાદાના દીકરાઓ યુદ્ધમાં શહીદ થયા હતા.  
(C) દાદાને પત્ર વાંચતા આવડતું નથી.  
(D) દાદાને તલવારના ધા વાગ્યા હતા.
16. મોતને કોણ ડરાવી શકે ?
- (A) આગને જે પી ના શકે તે  
(B) જિંદગીથી જે ન ડરે તે  
(C) જિંદગીથી જે ડરી જાય તે  
(D) મૃત્યુની બીક લાગે તે
17. 'કામ કરે ઈ જીતે' કાવ્યમાં .....
- (A) આળસનું મહત્ત્વ પ્રગટ થાય છે.  
(B) પરિશ્રમનું મહત્ત્વ પ્રગટ થાય છે.  
(C) ખાસ કશું જાણવા મળતું નથી.  
(D) ઊંચું ભણેલા લોકોનું મહત્ત્વ દર્શાવવામાં આવ્યું છે.
18. શ્રીકૃષ્ણની નમ્રતા કયા વાક્યમાં દેખાય છે ?
- (A) પછી ગુરુજી શોધવા નીસર્યા  
(B) ટાઢે ધ્રૂજે આપણી દેહ  
(C) મળી જમતા ત્રણેય ભ્રાત  
(D) તમો પાસ અમો વિદ્યા શીખતા
19. 'ઝાઝી વાડીનાં ગાડાં ભરાય' દ્વારા શું કહેવા માંગે છે ?
- (A) ઝાઝી બધી વાતો ગાડામાં બેસીને કરવાનું કહે છે.  
(B) લાંબી લાંબી વાતો કરવા માંગે છે.  
(C) વાતો તો ખૂબ કરવી છે. ટૂંકમાં કહીને જ બધું સમજાવવા માંગે છે.  
(D) ગાડાં ભરાય તેટલી બધી વાતો કરવા માંગે છે.
20. છેંચો ખૂંદતો ખોળો... હાઈકુમાં...
- (A) ટેલિવિઝનનું મહત્ત્વ દર્શાવ્યું છે.  
(B) માતૃત્વની ભાવનાના દર્શન થાય છે.  
(C) બેકારીનું મહત્ત્વ દર્શાવાયું છે.  
(D) છોકરાનું મહત્ત્વ નથી.



વ્યાકરણ વિભાગ

[10]

21. નીચેના શબ્દની સંધિવિગ્રહ તપાસો અને સાચો વિગ્રહ ધરાવતો વિકલ્પ પસંદ કરો.  
સત્યાગ્રહ  
(A) સત્યા + આગ્રહ (B) સત્ય + આગ્રહ (C) સત્યા + ગ્રહ (D) સત્ય + ગ્રહ
22. 'સમ્ + વાદ' સંધિ કરતાં કયો શબ્દ બનશે ?  
(A) સમવાદ (B) સમ્યવાદ (C) સંવાદ (D) સમાનવાદ
23. શિકારીઓ જાળાજાંબરામાંથી નીચે જતી કેડીએ સાવચેતીથી ઊતરતા હતા. - રેખાંકિત શબ્દ કયો સમાસ સૂચવે છે.  
(A) તત્પુરુષ (B) ઉપપદ (C) દ્વન્દ્વ (D) કર્મધારય
24. નીચેના શબ્દોમાંથી કયો શબ્દ ઉપપદ સમાસ છે ?  
(A) ગળેપહું (B) મધમીઠું (C) ચરણસ્પર્શ (D) નાનુંમોટું
25. ગોપાલબાપાએ આંબા, જાંબુડા અને ચીકુ વાવ્યાં છે - આ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.  
(A) મિશ્ર વાક્ય (B) સાદું વાક્ય (C) સંયુક્ત વાક્ય (D) સંકુલ વાક્ય
26. ભવિષ્ય કૃદન્તમાં કયો પ્રત્યય લાગે છે.  
(A) નાર (B) ત (C) એલ (D) ઈને
27. મારે મન પુસ્તકાલય લોકશાહીનું મંદિર છે. આ વાક્યનો અલંકાર શોધીને દર્શાવો.  
(A) રૂપક (B) અતિશયોક્તિ (C) વર્ણાનુપ્રાસ (D) ઉપમા
28. નીચેનામાંથી કયું વાક્ય નિર્દેશાર્થ દર્શાવે છે ?  
(A) મહેશે શું કહ્યું ? (B) લીના વાંચે છે.  
(C) મગન પાણી લાવ (D) હે ગીતા નાપાસ થઈ !
29. ઉપમા અલંકારમાં ઉપમાવાચક શબ્દ નીચેનામાંથી કયો નથી ?  
(A) સમો (B) જેવો (C) પેઠો (D) જાણે
30. મે આ બોરડી જાતે ઉછેરી છે - વાક્યનો પ્રકાર શોધો.  
(A) નિષેધ વાક્ય (B) પ્રશ્નાર્થ વાક્ય (C) આજ્ઞાર્થ વાક્ય (D) વિધિ વાક્ય



## PART - B

- સૂચનાઓ : 1. PART-Bમાં કુલ ચાર વિભાગ છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.  
2. જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

### વિભાગ : A

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો (ગમે તે બે) [06]
  1. વાડીના જલસાને તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
  2. અરુણિમાનું પાત્ર તમને શા માટે ગમ્યું ?
  3. ગોપાળબાપાનું પાત્રાલેખન કરો.
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [02]
  4. દેવલાએ બાબુ સાથેની દોસ્તી કેવી રીતે નિભાવી તે તમારા શબ્દોમાં લખો.

અથવા

4. નાનજીભાઈ મહેતાના જીવનનો પંચશીલ સિદ્ધાંત જણાવો.

### વિભાગ : B

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [03]
  5. 'રસ્તો કરી જવાના' કાવ્યમાં કવિની ખુમારી તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

અથવા

5. 'તેજમલ'ને ઓળખવા સાથીઓએ કઈ કઈ પરીક્ષા કરી ? અને આ પરીક્ષામાં તેજમલ કઈ રીતે પાર ઊતર્યા ? તમારા શબ્દોમાં લખો.

- નીચેના પ્રશ્નોના બે - ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [04]
  6. ભગવાને સ્વપ્નમાં આવીને શું કર્યું ?
  7. કવિને માતા પાસેથી શું શું મળે છે ?
  8. ઘરની અડવી ભીંતો હવે શણગારથી કેમ શોભવા લાગી ?

### વિભાગ : C

- નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. [04]

સમયની મૂડી તો દરેક પાસે સરખી જ હોય છે. પણ તેને ખર્ચવામાં તફાવત હોય છે. એક વ્યક્તિ તેને કરકસરથી યોજના પૂર્વક, વ્યવસ્થિત રીતે ખર્ચે છે. જ્યારે બીજી વ્યક્તિ તેને આરેઘડ અને અવિચારી પણે વેડફી નાખે છે. પરિણામે એક ને સંતોષ અને સફળતા મળે છે. બીજાને થાક અને નિષ્ફળતા.



જે વ્યક્તિને પોતાનો સમય વાપરતા આવડતું નથી. તેને કશું જ વાપરતાં આવડતું નથી. જો તમારી પાસે મર્યાદિત પ્રમાણમાં મૂડી હોય, તો તેમાં થતી બચત એ જ કમાણી છે. નવો સમય કોઈને મળી શકતો નથી. એટલે જે માનવ પોતાના સમયની વધુમાં વધુ બચત કરી શકે. તેની પાસે વધુમાં વધુ સમય જમા થઈ શકે અને જેની પાસે સમય જમા થાય તેની પાસે શક્તિ પણ જમા થાય. સમય અને શક્તિ ભેગા થાય એ પછી શું ન કરી શકે? એ ધારે તે કરી શકે.

— મોહમ્મદ માંકડ

પ્રશ્નો :

9. કઈ વ્યક્તિને સંતોષ અને સફળતા મળે છે ?
10. થાક અને નિષ્ફળતાનો અનુભવ કોને થાય છે ?
11. કઈ વ્યક્તિ પાસે સમય અને શક્તિ જમા થાય ?
12. આ ગદ્યખંડને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

વિભાગ : D

13. વધુ પડતું ટીવી જોવાથી અભ્યાસ બગડે છે. એ બાબત સમજાવવા તમારા મિત્રને પત્ર લખો. [04]

અથવા

13. તમારી સોસાયટીની પાસે ખડકાયેલા કચરાના ઢગલા દૂર કરવા માટે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન મ્યુનિસિપલ કમિશનરને પત્ર લખો.

- કોઈ પણ એક વિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [07]

14. પુસ્તકોની મૈત્રી

પ્રસ્તાવના - પુસ્તકોનું મહત્ત્વ - સારા પુસ્તકોના વાચનના લાભ - ઉપસંહાર

અથવા

14. વર્ષાઋતુ

પ્રસ્તાવના - વર્ષાના આગમનથી ચારે બાજુ આનંદ - વર્ષાઋતુના ઉત્સવો - ઉપસંહાર



## ધોરણ-9 ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા) વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	વિશ્લેષણ (AN)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	મૂલ્યાંકન (E)	કુલ ગુણ
ગુણ	06	24	12	06	06	06	60
ટકા	10%	40%	20%	10%	10%	10%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણની ફાળવણી :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	સંખ્યા	ગુણ	સમય
1.	નિબંધ પ્રકારના (E)	02	11	33 મિનિટ
2.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	03	09	27 મિનિટ
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA)	03	06	18 મિનિટ
4.	અતિ ટૂંકા પ્રશ્નો (VSA)	04	04	12 મિનિટ
5.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	30	30	30 મિનિટ
	કુલ ગુણ	42	60	120 મિનિટ

કઠિનતા મૂલ્ય પરનો ગુણભાર :

ક્રમાંક	કઠિનતાનું સ્તર	કઠિનતા મૂલ્ય
1.	સરળ	40 %
2.	મધ્યમ	45 %
3.	કઠિન	15 %



## BLUEPRINT

### વાર્ષિક પરીક્ષા

ધોરણ : 9 વિષય : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)

કુલ ગુણ : 60

સમય : 2 કલાક

No.	Chapter Name	જ્ઞાન (K)			સમજ (U)			ઉપયોગન (A)			વિશ્લેષણ (AN)			સંયોજન-ક્રીયાત્મક (S)			મૂલ્યાંકન (E)			Total Marks		
		EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA	EA	LA	SA			
	પ્રથમ સત્રના પ્રકરણમાંથી	3(1)			2(1)															10(7)		
	<b>PART-A</b>																					
	<b>MCQ</b>																			3(3)	25(25)	
	<b>PART-B</b>																					
1.	ગદ્ય		3(1)		2(1)																5(2)	
2.	પદ્ય		3(1)										2(1)								5(2)	
3.	અર્થ																				4(4)	
4.	લેખન																				11(2)	
	<b>SubTotal</b>	9(3)			4(2)																3(3)	60(42)
	<b>Total</b>																				3(3)	60(42)



ધધોરણ-9 ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

<b>PART - A</b>		<b>30</b> ગુણ
<b>PART - B</b>		<b>30</b> ગુણ
<b>વિભાગ : A</b>	(ગદ્ય વિભાગ)	<b>08</b> ગુણ
<b>વિભાગ : B</b>	(પદ્ય વિભાગ)	<b>07</b> ગુણ
<b>વિભાગ : C</b>	(અર્થગ્રહણ વિભાગ)	<b>04</b> ગુણ
<b>વિભાગ : D</b>	(લેખન વિભાગ)	<b>11</b> ગુણ

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ધોરણ-9 ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રકરણનો ગુણભાર

કુલ ગુણ : 60

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	સઘન ગદ્ય	18
2.	સઘન પદ્ય	17
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ	04
5.	લેખન	11
	કુલ	60



ધોરણ-9 ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

- સામાન્ય માહિતી : પ્રશ્નપત્ર બે વિભાગમાં વહેંચાયેલું છે.  
PART - A અને PART - B  
PART - A - સમગ્ર હેતુલક્ષી પ્રશ્નો રહેશે.  
PART - A - 30 ગુણનું રહેશે.  
PART - B - 30 ગુણનું રહેશે.
- પાઠ્યપુસ્તક : ધોરણ 9 ગુજરાતી - પ્રથમ ભાષા, જૂન-2016ની આવૃત્તિ
- પ્રશ્નપત્રનું સંપાદન કરનાર પ્રાશ્નિકને સૂચનાઓ :
  - (1) સમગ્ર પ્રશ્નપત્રનું વિષયાંગ પઠ્યપુસ્તક આધારિત રાખવું.
  - (2) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાં એક જ મુદ્દાનો સમાવેશ થાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવા. અનેક જવાબી પ્રશ્નો ન પૂછવા.
  - (3) પ્રશ્નપત્રમાં ભાષા સરળ રાખવી અને સૂચનાઓ સ્પષ્ટરૂપમાં મૂકવી.
  - (4) પાઠ્યપુસ્તકના તમામ પ્રકરણને પ્રાધાન્ય આપી યોગ્ય ગુણભાર ફાળવવો.
  - (5) કૃતિ સંપાદનમાં વિવિધ મૂલ્યોનો સમાવેશ થાય તેની કાળજી લેવી. વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યોની સ્પષ્ટતા થાય તેવા પ્રશ્નો સંપાદન કરવા.

સૂચના :

1. પ્રત્યેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
2. પ્રશ્નમાં વિકલ્પ આંતરિક છે.
3. જમણી બાજુના અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.
4. લેખન સજ્જતા, ભાષાશુદ્ધિ અને લખાણની મૌલિકતાને ગુણ પ્રાધાન્ય રહેશે.

**PART - A**

- 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ગદ્ય આધારિત [10]
- 11 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પદ્ય આધારિત [10]
- 21 થી 30 વ્યાકરણના તમામ મુદ્દાને આવરી લેતાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો [10]

**PART - B**

સૂચના :

1. આ વિભાગમાં કુલ ચાર વિભાગ છે.
2. જમણી બાજુનાં આંકડાં પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.





વિભાગ : A

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [06]
  - 1. ગદ્ય આધારિત
  - 2. ગદ્ય આધારિત
  - 3. ગદ્ય આધારિત(ત્રણમાંથી કોઈપણ બે)
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [02]
  - 4. ગદ્ય આધારિત
  - અથવા
  - 4. ગદ્ય આધારિત(બેમાંથી કોઈપણ એક)

વિભાગ : B

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [03]
  - 5. પદ્ય આધારિત
  - અથવા
  - 5. પદ્ય આધારિત(બેમાંથી કોઈપણ એક)
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [04]
  - 6. પદ્ય આધારિત
  - 7. પદ્ય આધારિત
  - 8. પદ્ય આધારિત(ત્રણમાંથી કોઈપણ બે)

વિભાગ : C

- નીચેનું કાવ્ય વાંચી, તેમની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખવા. (અપઠિત) [04]
  - 9. અપઠિત પદ્ય કૃતિના આધારે પ્રશ્નો
  - 10. સરળ કઠિન, મધ્યમ, જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન
  - 11. પૃથક્કરણને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રશ્નો પૂછવા.
  - 12. (દરેક પ્રશ્નનો એક ગુણ)

વિભાગ : D

- 13. વાર્તાલેખન કરો અથવા વિચાર-વિસ્તાર કરો. [04]
- નીચેનામાંથી કોઈ એક વિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [07]
  - 14. પ્રકૃતિ, પર્યાવરણ, વર્ણનાત્મક, સંસ્મરણો, વર્તમાન પ્રવાહો, તહેવારો ઇત્યાદિ વિષયોને આવરી લેવા અને દર વર્ષે નિબંધના પ્રકાર બદલતા રહેવા. નિબંધમાં મુદ્દાઓ આપવા.
  - અથવા
  - 14. પ્રકૃતિ, પર્યાવરણ, વર્ણનાત્મક, સંસ્મરણો, વર્તમાન પ્રવાહો, તહેવારો ઇત્યાદિ વિષયોને આવરી લેવા અને દર વર્ષે નિબંધના પ્રકાર બદલતા રહેવા. નિબંધમાં મુદ્દાઓ આપવા.



ધોરણ-9 ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 60

**PART - A**

- સૂચના : 1. નીચે આપેલા 1 થી 30 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.  
2. નીચે આપેલા 1 થી 30 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)  
3. નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો જવાબ ઉત્તરવહીમાં લખો.

**ગદ્ય વિભાગ**

[10]

- કરુણાશંકર માસ્તરની શાળાઓમાં કેવા કાર્યક્રમો થતા હતાં ?  
(A) હિન્દી ફિલ્મના શો ગોઠવાતા  
(B) રામાયણ - મહાભારતના નાટકો ભજવાતા  
(C) મોટા ભાગે લાડવા ખાવાના આયોજન થતા  
(D) ક્યારેક ભવાયા રમાડવામાં આવતા.
- કુતમ્બાના અંતરાત્માનો સાદ્દ હતો કે ....  
(A) તું બાકીનું જીવન શહેરમાં જ વિતાવી દે.  
(B) તુ જંગલમાં સંન્યાસિની બની જા  
(C) તારે ગામ પાછી જા અને તારા માણસો માટે કંઈક કર  
(D) તારે કશું જ કરવાની જરૂર નથી
- સાઠમાં એવન્યૂના નાકા પાસે એક હબસી - અમેરિકન શું વેચી રહ્યો હતો ?  
(A) મુખવાસ અને પાન-મસાલા  
(B) ગાંધીજીના ફોટોગ્રાફ્સ  
(C) કેમેરા બંગ  
(D) જૂના અપ્રાપ્ય પુસ્તકો અને સામયિકો
- લખક પોતાની જાતને ક્યો પ્રશ્ન પૂછે છે ?  
(A) ક્યા છે મારું ગામડું ?  
(B) ક્યાં છે મારું ઘર ?  
(C) ક્યાં છે મારો પંખીલોક ?  
(D) ક્યાં છે મારા બાળકો ?
- લેખક પ્રાણી સંગ્રહાલયને શું કહે છે ?  
(A) પ્રાણીઓનું ગામ  
(B) પ્રાણીઓની દુનિયા  
(C) પ્રાણીઓનું ગોકુળ  
(D) પ્રાણીઓનું વન



6. જીવનની સુગંધ પ્રસંગમાં માણસનો સર્વાંગી વિકાસ થાય તે માટે શેનું ઉદાહરણ આપવામાં આવ્યું છે ?  
(A) સોનાના ટુકડાનું (B) પથ્થરના ટુકડાનું  
(C) લોખંડના ટુકડાનું (D) લાકડાના ટુકડાનું
7. સિંહનું માથું શાથી ફાટી ગયું ?  
(A) હીરણ નદીના પુલ પરથી નીચે પટકાવાથી (B) ખરાટાના વ્હીલમાં આવી જતાં  
(C) દીવાલ પડવાથી (D) ખેતરમાં પડવાથી
8. મગનની મહેનતનો બદલો રામશંકરે કઈ રીતે આપ્યો ?  
(A) થોડા પૈસા આપીને (B) ઢોર-ઢાંખર આપીને  
(C) જમીનનો એક કટકો આપીને (D) મકાન આપીને
9. હોટેલવાળાં લેખકને કયા કારણે ગાંધીજી માનવા લાગ્યો ?  
(A) લેખકનો દેખાવ ગાંધી ફિલ્મના હીરો જેવો હતો.  
(B) લેખક ગાંધી પરિવારના હતા  
(C) લેખક ભારતથી આવી રહ્યા હતા.  
(D) લેખકે ગાંધીજીની વેશભૂષા ધારણ કરી હતી.
10. 'સારસ' માટે નીચેનામાંથી કઈ બાબત લાગુ પડતી નથી ?  
(A) તે હંમેશા યુગલરૂપે જ રહે છે.  
(B) લેખકને તો એ ઊડતાં વિમાનો લાગે છે.  
(C) મધુર રણકદાર અવાજ રાત્રિના પ્રહરે પ્રહરે સંભળાવે છે.  
(D) જમીનને વણખેડયે પોચી રાખે છે.

પદ્ય વિભાગ

[10]

11. કવિ વારંવાર હારવા માગે છે કારણ કે...  
(A) બીજાને દુઃખી કરવા માટે (B) બીજાને ન્યાય આપવા માટે  
(C) બીજાને અન્યાય કરવા માટે (D) બીજાને ખુશી આપવા માટે
12. સમરાગણમાં શ્રીકૃષ્ણ કઈ રીતે સફળ થશે ?  
(A) હાથમાં હથિયાર લીધા વિના જ (B) હાથમાં હથિયાર લઈને  
(C) મિત્રોનો સાથ લઈને (D) સુદર્શન ચક્ર ચલાવીને
13. 'તું તારા દિલનો દીવો' કાવ્યમાં કવિ કયો સંદેશો આપે છે ?  
(A) પોતાના દિલનો જ દીવો થવાનું કહે છે. (B) બીજાના દિલનો દીવો થવાનું કહે છે.  
(C) કોડિયાનો દીવો થવાનું કહે છે. (D) દિવાળીના દીવાની વાત કરે છે.



14. 'હરિ આવો ને' કૃતિનો કાવ્ય પ્રકાર જણાવો.  
(A) લોકગીત (B) સોનેટ  
(C) ગીત (D) ગઝલ
15. સત્તર અક્ષરોનું લઘુકાવ્ય એટલે ?  
(A) દુહા (B) હાઈકુ  
(C) છાપ્પા (D) મુક્તક
16. પ્રસિદ્ધિની ખેવના વિના દાન કરે તે...  
(A) દાનવીર છે. (B) મહાન છે.  
(C) ભાગ્યશાળી છે. (D) શૂરવીર છે.
17. કવિ આ ધરતીને કોની કહે છે ?  
(A) શ્રીકૃષ્ણની (B) સ્વામી દયાનંદની  
(C) દાદાભાઈ નવરોજીની (D) આપેલ તમામની
18. નીચેનામાંથી કયું રૂપક દીકરીને લાગુ પડતું નથી ?  
(A) ઘરની અમીરાત (B) ગોખનો દીવો  
(C) ફાનસ (D) ઘરનું અજવાળું
19. 'નવસર્જનની વાટે' કાવ્યનો ભાવાર્થ શું છે ?  
(A) વેરઝેર નહિ ભૂલવાં (B) મોહમાયાને વળગી રહેવું  
(C) આ પૃથ્વી પર કશુંક નવું, ચિરસ્થાયી રચી જવું (D) પૃથ્વીને નર્ક બનાવવી
20. ગોપી કઈ વાત ઘરે ઘરે જઈને વખાણવા માગે છે ?  
(A) ગાયો ચરાવવાની (B) વાંસળી વગાડવાની  
(C) પહાડ ઊંચકવાની (D) માખણ ચોરવાની

વ્યાકરણ વિભાગ

[10]

21. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ તારવો.  
દાદા ગરમ ચા પીવે છે.  
(A) દાદા (B) ગરમ  
(C) ચા (D) પીવે છે
22. નીચેના વાક્યોમાંથી કયું વાક્ય ક્રિયાવિશેષણ દર્શાવતું નથી ?  
(A) આજે અમે ખૂબ રમ્યા. (B) સાંજે તું ચોક્કસ આવજે.  
(C) મારે ખૂબ કામ છે. (D) સાહેબે અમને બહુ દોડાવ્યા



23. નીચેનાં વાક્યને યોગ્ય સંયોજકથી જોડો.  
સાડી ખરેખર શોભે છે પરદેશમાં સાડીની પ્રતિષ્ઠા છે.  
(A) છતાં (B) જ્યારે... ત્યારે  
(C) અથવા (D) અને
24. ભોગીલાલ અહીં ક્યાંથી ? વાક્યનો વિરામ ચિહ્નનો પ્રકાર દર્શાવો.  
(A) ઉદ્ગાર ચિહ્ન (B) પ્રશ્નાર્થચિહ્ન  
(C) અવતરણ ચિહ્ન (D) લોપચિહ્ન
25. ઘણાં પરમેશ્વર એ ક્યાંની વાત - વાક્યમાં રેખાંકિત શબ્દ કયો સમાસ સૂચવે છે ?  
(A) કર્મધારય સમાસ (B) તત્પુરુષ સમાસ  
(C) દ્વન્દ્વ સમાસ (D) ઉપપદ સમાસ
26. પોતાને હાથે લખાયેલું પોતાનું જીવનવૃત્તાંત - શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો.  
(A) આખ્યાનખંડ (B) આત્મકથા  
(C) નવલકથા (D) એકાંકી
27. મનમાં નિરાંત થવી - એ અર્થ દર્શાવતો રૂઢિપ્રયોગ શોધો.  
(A) વજ્રપાત થવો (B) હૈયે ટાઢક વળવી  
(C) જીભ ન ઉપડવી (D) પથ્થર પર પાણી
28. નીચેનામાંથી કઈ કહેવત નથી ?  
(A) ગાજ્યા મેહ વરસે નહિ (B) બારમો ચંદ્રમા હોવો  
(C) ધીરજનાં ફળ મીઠાં (D) ઝાઝા હાથ રળિયામણાં
29. ભમરા સમો આ ભમતો પવન - અલંકાર ઓળખાવો.  
(A) ઉપમા (B) રૂપક  
(C) ઉત્પ્રેક્ષા (D) વ્યતિરેક
30. નીચેનામાંથી કયો અલંકાર વ્યતિરેક છે ?  
(A) દમયંતીનું મુખ ચંદ્ર જેવું છે  
(B) હૈયું જાણે હિમાલય  
(C) સુદામાના વૈભવ આગળ તો કુબેર કોણ માત્ર ?  
(D) મારે મન લાયબ્રેરી લોકશાહીનું મંદિર છે.



## PART - B

- સૂચનાઓ : 1. PART-Bમાં કુલ ચાર વિભાગ છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.  
2. જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

### વિભાગ : A

- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો (ગમે તે બે) [06]
- 1. બાળકોના જીવનનું ઘડતર કરનારા સાચા શિક્ષક તરીકે કરુણાશંકરને તમારા શબ્દોમાં વર્ણન કરો.
- 2. બેટા સો ટચનું સોનું ઘરેણું તો એક જ છે. ભણતર કુતુમ્માના આ વાક્યની સાર્થકતા ચર્ચો.
- 3. લંડન મુલાકાતના લેખકના અનુભવો વર્ણવો.
- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [02]
- 4. નમાજ અદા કરનાર ફકીર કેમ ખુશ થાય છે ?

અથવા

- 4. ન્યૂયોર્કમાં લેખકને એક હબસીએ શા માટે મદદ કરી.

### વિભાગ : B

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર લખો. (ગમે તે એક) [03]
- 5. 'મારું-તારું' ગઝલ દ્વારા કવિ આપણી કઈ ભાવનાઓને કેળવવાની વાત કરે છે.

અથવા

- 5. રાધાએ પત્ર દ્વારા પોતના મનના ક્યા પરોક્ષ ભાવોને કૃષ્ણ સમક્ષ પ્રગટ કર્યા છે.

- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (ગમે તે બે) [04]
- 6. કવિ જંતુનાશક દવા થવા શા માટે માગે છે ?
- 7. હરિને ભોજનમાં શું-શું પીરસવામાં આવશે તે જણાવો.
- 8. હાઈકુમાં ગીત ગાતી ચકલીનું શબ્દચિત્ર કેવી રીતે આલેખાયું છે.

### વિભાગ : C

- નીચેનું કાવ્ય વાંચી તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપો. [04]

મંદિર તારું વિશ્વ રૂપાળું,

સુંદર સરજન હારા રે;

પળ પળ તારાં દર્શન થાયે,

દેખે દેખન હારા રે ! મંદિર તારું



નહિ પૂજારી, નહિ કોઈ દેવા,  
નહિ મંદિરને તાળાં રે,  
નીલ ગગનમાં મહિમા ગાતા,  
ચાંદો, સૂરજ, તારા રે. મંદિર તારું  
વર્ણન કરતાં શોભા તારી,  
થાક્યા કવિગણ સારા રે;  
મંદિરમાં તું ક્યાં છુપાયો ?  
શોધે બાળ અધીરાં રે, મંદિર તારું.

પ્રશ્નો :

9. કવિને વિશ્વરૂપી મંદિર કેવું લાગે છે ?
10. આકાશમાં સર્જનહારનો મહિમા કોણ કોણ ગાય છે ?
11. આ વિશ્વરૂપી મંદિરની વિશેષતા શી છે ?
12. અધીરાં બાળકો કોને શોધે છે ?

વિભાગ : D

13. નીચે આપેલા મુદ્દાને આધારે વાર્તા લખી તેને ઉચિત શીર્ષક આપો. [04]

મુદ્દા : એક વૃદ્ધ માણસ - ત્રણ દિકરા - મિલકતની વહેંચણી - કિંમતી રત્ન જુદું મૂકવું - નિર્ણય - 'વધુ અગત્યનું કાર્ય કરશે તેને રત્ન મળશે' - પહેલો યાત્રા કરે - બીજો દાન કરે - ત્રીજો દુશ્મનના દિકરાનો જીવ બચાવે - પરિણામ.

અથવા

13. નીચેનો વિચાર-વિસ્તાર કરો :

કે હીન જન્મે નવ હીન માનવ,  
તકે હીન કર્મે કરી હીન માનવ.

- કોઈ પણ એક વિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [07]

14. શ્રમનો મહિમા

પ્રસ્તાવના - શ્રમનું મહત્ત્વ ગાંધીજીના શ્રમના વિચારો - શ્રમથી થતા ફાયદા - ઉપસંહાર

અથવા

14. મારો પ્રિય તહેવાર

પ્રસ્તાવના - આપણા વિવિધ તહેવાર - તમને પ્રિય તહેવાર - ગમવાનું કારણ - એની ઉજવણી - તહેવારનું મહત્ત્વ - ઉપસંહાર



કક્ષા-9 હિન્દી ( પ્રથમ ભાષા )  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ

પૂર્ણાંક : 60

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાઈ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	વિશ્લેષણ (AN)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	મૂલ્યાંકન (E)	કુલ ગુણ
ગુણ	12	15	15	06	06	06	60
ટકા	20	25	25	10	10	10	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણની ફાળવણી :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	સંખ્યા	ગુણ	સમય
1.	નિબંધ પ્રકારના (E)	02	08	30
2.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	03	08	20
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA)	04	09	10
4.	અતિ ટૂંકા પ્રશ્નો (VSA)	05	05	15
5.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	30	30	45
	કુલ ગુણ	44	60	120 મિનિટ

કઠિનતામૂલ્ય પરનો ગુણભાર :

ક્રમાંક	કઠિનતાનું સ્તર	કઠિનતામૂલ્ય
1.	સરળ	40%
2.	મધ્યમ	45%
3.	કઠિન	15%
		100%





## BLUEPRINT

### वार्षिक परीक्षा

कक्षा : 9 विषय : हिन्दी ( प्रथम भाषा )

कुल गुण : 60

समय : 2 घंटे

No.	Chapter Name	Knowledge				Understanding				Application				Analysis				Synthesis/Skill				Evaluation				Total Marks	
		EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA		MCQ
•	PART-A																										
1.	वैकल्पिक					7(7)					3(3)															6(6)	30(30)
•	PART-B																										
	SECTION-A गद्य																										
2.	एक वाक्य में																										3(3)
3.	दो-तीन वाक्य में											4(2)															4(2)
4.	पाँच-छः वाक्य में											3(1)															3(1)
	SECTION-B पद्य																										
5.	एक वाक्य में					2(2)																					2(2)
6.	दो-तीन वाक्य में											2(1)															2(1)
7.	पाँच-छः वाक्य में											3(1)															3(1)
	SECTION-C																										
8.	काव्य बोध																										2(1)
9.	अपठित गद्यांश																										3(1)
	SECTION-D																										
10.	वृत्तान्त लेखन/ कहानी/पत्र																										3(1)
11.	निबंध																										5(1)
	SubTotal					5(5)	7(7)				3(3)	6(3)			8(2)	2(1)	3(1)									6(6)	60(44)
	Total					12(12)				15(8)				15(6)												6(6)	60(44)



कक्षा-9 हिन्दी (प्रथम भाषा)  
वार्षिक परीक्षा  
प्रश्नपत्र परिरूप

समय : 2.00 घंटे

पूर्णांक : 60

<b>PART - A</b>	<b>30</b> गुण
<b>PART - B</b>	<b>30</b> गुण
<b>SECTION - A</b>	<b>10</b> गुण
<b>SECTION - B</b>	<b>07</b> गुण
<b>SECTION - C</b>	<b>05</b> गुण
<b>SECTION - D</b>	<b>08</b> गुण

नोंध : आ परिष्प विद्यार्थीओ, शिक्षको, प्राश्निको, मोडरेटर्स वगरेना मार्गदर्शन माटे छे. जे ते विषयोना प्राश्निक तेमज मोडरेटर्सने माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षणना बृहद डार्ट / उद्देशने सुसंगत रही प्रश्नपत्रनी संरचना बाबते ईरफार करवानी छूट रहेशे.

समय : 2 घंटे

प्रकरण का गुणभार

कुल गुण : 60

क्रम	प्रकरण का नाम	गुणभार
1.	गद्य विभाग	19
2.	पद्य विभाग	16
3.	व्याकरण, रचना एवं प्रयोजन मूलक हिन्दी	12
4.	अपठित बोध एवं लेखन कार्य	13
	कुल	60



कक्षा-9 हिन्दी (प्रथम भाषा)  
वार्षिक परीक्षा

समय : 2.00 घंटे

प्रश्नपत्र परिरूप

पूर्णांक : 60

**PART - A**

- प्रश्न 1 से 30 MCQ (गद्य : 9 अंक, पद्य : 9 अंक, व्याकरण : 12 अंक) [30]

**PART - B**

**SECTION - A : गद्य-विभाग**

- गद्य-विभाग : (प्रश्न 1 से 6)  
एक-एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 1, 2, 3) [03]  
दो या तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 4, 5) [04]  
पाँच या छः वाक्यों में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 6) [03]

**SECTION - B : पद्य-विभाग**

- पद्य-विभाग (प्रश्न 7 से 10)  
एक - एक वाक्य में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 7, 8) [02]  
दो या तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 9) [02]  
पाँच या छः वाक्यों में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 10) [03]

**SECTION - C : पठन-कार्य**

- पठन-कार्य (प्रश्न 11 से 12)  
काव्यपंक्ति का आशय स्पष्ट कीजिए । (प्रश्नक्रमांक 11) [02]  
अपठित गद्यांश समीक्षा (प्रश्नक्रमांक 12) [03]

**SECTION - D : लेखन-कार्य**

- लेखन-कार्य (प्रश्न 13-14)  
वृत्तांत-लेखन (प्रश्नक्रमांक 13) [03]  
निबंध-लेखन (प्रश्नक्रमांक 14) [05]



कक्षा-9 हिन्दी (प्रथम भाषा)  
वार्षिक परीक्षा

समय : 2.00 घंटे

प्रश्नपत्र परिरूप

पूर्णांक : 60

- सूचनाएँ : (1) प्रश्नपत्र में PART-A और PART-B दो भाग हैं ।  
(2) PART-A में तीस वैकल्पिक प्रश्न हैं और सभी अनिवार्य हैं ।  
(3) PART-B में चार विभाग हैं और कुल 14 प्रश्न हैं, सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

**PART - A**

- निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर लिखिए : [30]
1. भारत वर्ष का इतिहास कितने वर्ष पुराना है ।  
(A) तीन (B) दस (C) पचास (D) हजारों
  2. वकील साहब पहाड़ी लड़के को नौकरी क्यों नहीं देना चाहते थे ?  
(A) उन्हें नौकर की जरूरत नहीं थी ।  
(B) लड़का घरेलू काम नहीं जानता था ।  
(C) वे अजनबी को नौकर नहीं रखना चाहते थे  
(D) लड़का अधिक वेतन मांग रहा था ।
  3. लोगों से कुछ भी काम कराना हो तो क्या रखना चाहिए ?  
(A) रुपये (B) हिम्मत (C) धीरज (D) मित्रता
  4. अंदमान-निकोबार द्वीप समूह की राजधानी कौन-सी है ?  
(A) रौस (B) कँवरती (C) पोर्ट ब्लेयर (D) पुडुचेरी
  5. गौरा-बादल के युद्ध का समय क्या था ?  
(A) बारहवीं सदी (B) तेरहवीं सदी (C) चौदहवीं सदी (D) पंद्रहवीं सदी
  6. बिरसा मुंडा को किस ग्रन्थ के पात्रों से प्रेरणा मिली ?  
(A) रामचरितमानस (B) महाभारत (C) गीत (D) बाइबल
  7. जागने के बाद बैठा नहीं जाता है यशोधरा, बल्कि ..... ।  
(A) चला जाता है । (B) दौड़ा जाता है । (C) सोया जाता है । (D) गाया जाता है ।
  8. अतिथि को पहुँचाकर लौटते समय लेखिका को ..... की दुकान का ध्यान आया और ड्रायवर को उधर चलने को कहा ।  
(A) मत्स्य (B) तेल-फुलेल  
(C) चिड़ियों और खरगोश (D) मेवे-मिठाई



9. 'जियत बाप से दंगम दंगा मरे हाड पहुँचाए गंगा' यह कथन किसका है ?  
(A) नीरो (B) कबीर (C) चेखब (D) परसाईजी
10. '..... की अरु नल-नीर की, गति एकै करि जोई'  
(A) आदमी (B) नर (C) मनुष्य (D) व्यक्ति
11. धूरि भरे अति ..... स्यामजू, तैसी बनी सिर सुंदर चोटी,  
(A) सोजत (B) मोहित (C) सांभित (D) लोभित
12. कवि ने किसके फूल सूँघे ?  
(A) मौलसिरी के (B) सूर्यमुखी के (C) सरसों के (D) गुड़हल के
13. अनंत की खिड़कियों से कौन झाँकता है ?  
(A) शताब्दियाँ (B) कलाकार (C) कवि (D) आदमी
14. सन्नाटे में कौन चलता है ?  
(A) साँप (B) बिच्छू (C) मेढक (D) भूत
15. चिड़िया किसका प्रतीक है ?  
(A) आजादी का (B) गुलामी का (C) शांति का (D) संघर्ष का
16. जौ पसु हौं तो कहा बस मेरो, चरौं नित ..... की घेनु मंझारन ।  
(A) नंद (B) चंद (C) यशोदा (D) बलराम
17. तंत्रीनाद कवित्त रस सरस राग ..... रंग ।  
(A) रति (B) मति (C) गति (D) भक्ति
18. रानी किस पर जान देती थी ?  
(A) राजा (B) नौकर (C) पागल (D) सैनिक
19. 'मंथर' शब्द का विलोम शब्द बताइए :  
(A) तीव्र (B) मंद (C) मृदु (D) रिक्त
20. 'देह' शब्द का पर्यायवाची शब्द बताइए :  
(A) देही (B) द्रोही (C) दौयम (D) तन
21. 'रंग में भंग पड़ना' मुहावरे का सही अर्थ बताइए ।  
(A) लड़ाई या युद्ध होना (B) आनंद और हँसी-खुशी आदि में भंग पड़ना  
(C) हर्ष में विषाद न होना (D) प्रतिकूल कार्य करना
22. 'वसंतोत्सव' शब्द का संधि विग्रह कीजिए :  
(A) वसंतो + उत्सव (B) वसंत + उत्सव  
(C) वसंत + ओत्सव (D) वसंतो + तस्व



23. शुद्ध वर्तनी पहचानिए :
- (A) निरूपयोगी (B) नीरूपयोगी (C) निरुपयोगी (D) नीरउपयोग
24. तत्पुरुष समास पहचानिए :
- (A) चिन्तन - मनन (B) कर्मफल (C) नीलकंठ (D) लम्बोदर
25. यमक अलंकार पहचानिए :
- (A) चपला चमकि-चमकि चकचौधति ।  
(B) रहिमान पानी राखिए, बिनु पानी सब सून ।  
पानी गए न ऊबरे मोती मानुष चून ॥  
(C) मैं सुकुमारि नाथ वन जोगू ।  
तुमहि उचित तप मोकहँ भोगू ॥  
(D) कनक-कनक ते सौ गुनी मादकता अधिकाइ ।  
वा खाए बौराय जग, वा पाए बौराय ॥
26. 'किसी को दुःखी देखकर स्वयं दुःखी होना' शब्दसमूह के लिए एक शब्द दीजिए ।
- (A) सहिष्णुता (B) सहानुभूति (C) सहगामी (D) संवेदना
27. तत्सम शब्द पहचानिए :
- (A) गृह (B) गाँव (C) फौज (D) थानेदार
28. 'अधिनायक' शब्द में से उपसर्ग पहचानिए :
- (A) नायक (B) अधि (C) अ (D) यक
29. 'पंडिताइन' शब्द में से प्रत्यय पहचानिए :
- (A) पंडि (B) पंडित (C) आइन (D) इन
30. 'चारु चंद्र की चंचल किरणें' में कौन-सा अलंकार है ?
- (A) यमक (B) श्लेष (C) वक्रोक्ति (D) अनुप्रास



## PART - B

- सूचनाएँ : (1) PART - B में कुल चार विभाग एवं कुल 16 प्रश्न हैं ।  
(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।  
(3) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

### SECTION - A

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [03]
  1. मृत्तिका में किस प्रकार की गंध होती है ?
  2. वीर सावरकर पार्क कहाँ पर है ?
  3. खादी के महत्त्व को लेकर कौन-सी अतिशयोक्ति की गई है ?
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [04]
  4. दिलबहादुर को लोगों ने क्यों बायकाट कर दिया ?
  5. बालक बिरसा को स्कूल से क्यों निकाल दिया गया था ?
- निम्नलिखित प्रश्नों का उत्तर पाँच-छः वाक्यों में लिखिए : [03]
  6. अलाउद्दीन ने पद्मिनी का दर्शन कैसे किया ? उसका उस पर क्या प्रभाव पड़ा ?

### SECTION - B

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [02]
  7. बिहारी कौए के दृष्टांत द्वारा क्या समझाना चाहते हैं ?
  8. आँगन में खेलते हुए कृष्ण ने क्या पहन रखा है ?
- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [02]
  9. 'अच्छा होता' काव्य में कवि ने मनुष्य की किन-किन विशेषताओं को उजागर किया है ?
- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर पाँच-छः वाक्यों में लिखिए : [03]
  10. कवि चिड़िया को बारूद का स्वभाव सीखने के लिए क्यों कहते हैं ?

### SECTION - C

- निम्नलिखित काव्य पंक्ति का भाव स्पष्ट कीजिए : [02]
  11. जेतौ नीचौ हवे चलै, तेतौ ऊँचो होई ।



- निम्नलिखित गद्यांश का एक-तिहाई भाग में सार लिखकर उचित शीर्षक दीजिए : [03]

12. पुस्तक का मानवजीवन में बहुत महत्त्व है। मानव ने सर्वप्रथम पुस्तक का आरंभ अपने अनुभूत ज्ञान को विस्मृति से बचाने के लिए किया था। विकास के आदिकाल में पत्ते, ताड़पत्र, कांस्यपत्र आदि साधन इस ज्ञानसंग्रह के सहायक रहे हैं, ऐसा पुस्तक का इतिहास स्वयं बताता है। पुस्तकें मानव को अपना अनुभव विस्तृत करने में सहाय होती हैं, साथ ही उन्होंने अपने पूर्वजों के सभी प्रकार के कृत्यों को जीवित रखने की जिम्मेदारी भी सँभाली हुई है। आज के युग में प्राचीन वीरों, धार्मिक महात्माओं, ऋषियों, नाट्यकारों, कवियों आदि का पता हम इन्हीं पुस्तकों के सहारे पाते हैं। पुस्तकें ही अन्तर्राष्ट्रीय विचारक्षेत्र में विभिन्न देशों के दृष्टिकोणों को एक आधार पर सोचने के लिए बाध्य करती हैं।

### SECTION - D

- निम्नलिखित मुद्दों पर से कहानी लिखकर उसे उचित शीर्षक दीजिए और उसका बोध स्पष्ट कीजिए : [03]

13. एक विद्यार्थी — मंदबुद्धि होना — माता-पिता निराश — शिक्षक का समझाना — ध्यान न देना — निराश होकर चल पड़ना — मार्ग में कुआँ — स्त्रियों को पानी भरते हुए देखना — कुएँ के पत्थरों पर गहरे निशान — स्त्रियों से कारण पूछना — रस्सी के निशान — बोध होना — अभ्यास में जुट जाना — बड़ा विद्वान बनना — बोध।

- निम्नलिखित विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : [05]

14. दीपावली

प्रस्तावना — मनाने का कारण — दीपावली दृश्य गाथा — उपसंहार

अथवा

महंगाई

महंगाई का अर्थ और स्वरूप — महंगाई के कारण — दुष्परिणाम — नियंत्रण के उपाय — उपसंहार





કક્ષા-9 હિન્દી ( દ્વિતીય ભાષા )  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ

પૂર્ણાંક : 60

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાઈ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	વિશ્લેષણ (AN)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	મૂલ્યાંકન (E)	કુલ ગુણ
ગુણ	12	15	15	06	06	06	60
ટકા	20	25	25	10	10	10	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણની ફાળવણી :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	સંખ્યા	ગુણ	સમય
1.	નિબંધ પ્રકારના (E)	02	08	30
2.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	03	08	20
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA)	06	09	10
4.	અતિ ટૂંકા પ્રશ્નો (VSA)	05	05	15
5.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	30	30	45
	કુલ ગુણ	46	60	120 મિનિટ

કઠિનતામૂલ્ય પરનો ગુણભાર :

ક્રમાંક	કઠિનતાનું સ્તર	કઠિનતામૂલ્ય
1.	સરળ	40%
2.	મધ્યમ	45%
3.	કઠિન	15%
		100%



## BLUEPRINT

### वार्षिक परीक्षा

कक्षा : 9 विषय : हिन्दी ( द्वितीय भाषा )

कुल गुण : 60

समय : 2 घंटे

No.	Chapter Name	Knowledge				Understanding				Application				Analysis				Synthesis/Skill				Evaluation				Total Marks		
		EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA	MCQ	EA	LA	SA	VSA		MCQ	
•	PART-A																											
1.	वैकल्पिक					7(7)																					6(6)	30(30)
•	PART-B																											
	SECTION-A गद्य																											
2.	एक वाक्य में					3(3)																						3(3)
3.	दो-तीन वाक्य में										4(2)																	4(2)
4.	पाँच-छः वाक्य में										3(1)																	3(1)
	SECTION-B पद्य																											
5.	एक वाक्य में					2(2)																						2(2)
6.	दो-तीन वाक्य में										2(1)																	2(1)
7.	पाँच-छः वाक्य में										3(1)																	3(1)
	SECTION-C																											
8.	काव्य बोध													2(1)														2(1)
9.	अपठित गद्यांश															3(3)												3(3)
	SECTION-D																											
10.	वृत्तान्त लेखन/ कहानी/पत्र														3(1)													3(1)
11.	निबंध																											5(1)
	SubTotal					5(5)					6(2)					8(2)											6(6)	60(46)
	Total					12(12)					15(8)					15(8)											6(6)	60(46)



कक्षा-9 हिन्दी (द्वितीय भाषा)  
वार्षिक परीक्षा  
प्रश्नपत्र परिरूप

समय : 2.00 घंटे

पूर्णांक : 60

<b>PART - A</b>	<b>30</b> गुण
<b>PART - B</b>	<b>30</b> गुण
<b>SECTION - A</b>	<b>10</b> गुण
<b>SECTION - B</b>	<b>07</b> गुण
<b>SECTION - C</b>	<b>05</b> गुण
<b>SECTION - D</b>	<b>08</b> गुण

नोंध : आ परिष्प विद्यार्थीओ, शिक्षको, प्राश्निको, मोडरेटर्स वगरेना मार्गदर्शन माटे छे. जे ते विषयोना प्राश्निक तेमज मोडरेटर्सने माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षणना बृहद डार्ट / उद्देशने सुसंगत रही प्रश्नपत्रनी संरचना बाबते ईरझार करवानी छूट रहेशे.

समय : 2 घंटे

प्रकरण का गुणभार

कुल गुण : 60

क्रम	प्रकरण का नाम	गुणभार
1.	गद्य विभाग	19
2.	पद्य विभाग	16
3.	व्याकरण विभाग	12
4.	अपठित बोध एवं लेखन कार्य	13
	कुल	60



## कक्षा-9 हिन्दी (द्वितीय भाषा)

### वार्षिक परीक्षा

### प्रश्नपत्र परिरूप

समय : 2.00 घंटे

पूर्णांक : 60

### PART - A

- प्रश्न 1 से 30 MCQ (गद्य : 9 अंक, पद्य : 9 अंक, व्याकरण : 12 अंक) [30]

### PART - B

### SECTION - A : गद्य-विभाग

- गद्य-विभाग : (प्रश्न 1 से 6)  
एक-एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 1, 2, 3) [03]  
दो या तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 4, 5) [04]  
पाँच या छः वाक्यों में उत्तर लिखिए । (प्रश्नक्रमांक 6) [03]

### SECTION - B : पद्य-विभाग

- पद्य-विभाग (प्रश्न 7 से 10)  
एक - एक वाक्य में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 7, 8) [02]  
दो या तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 9) [02]  
पाँच या छः वाक्यों में उत्तर लिखिए (प्रश्नक्रमांक 10) [03]

### SECTION - C : पठन-कार्य

- पठन-कार्य (प्रश्न 11 से 12)  
काव्यपंक्ति का आशय स्पष्ट कीजिए । (प्रश्नक्रमांक 11) [02]  
अपठित गद्यांश समीक्षा (प्रश्नक्रमांक 12) [03]

### SECTION - D : लेखन-कार्य

- लेखन-कार्य (प्रश्न 13-14)  
वृत्तांत-लेखन (प्रश्नक्रमांक 13) [03]  
निबंध-लेखन (प्रश्नक्रमांक 14) [05]



कक्षा-9 हिन्दी (द्वितीय भाषा)  
वार्षिक परीक्षा

समय : 2.00 घंटे

प्रश्नपत्र परिरूप

पूर्णांक : 60

- सूचनाएँ : (1) प्रश्नपत्र में PART-A और PART-B दो भाग हैं ।  
(2) PART-A में तीस वैकल्पिक प्रश्न हैं और सभी अनिवार्य हैं ।  
(3) PART-B में चार विभाग हैं और कुल 14 प्रश्न हैं, सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

**PART - A**

- निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर लिखिए : [30]
- मदन का गाँव किस पहाड़ी क्षेत्र में था ?  
(A) मसूरी (B) शिमला (C) दार्जिलिंग (D) अल्मोड़ा
  - रवीन्द्रनाथ टैगोर को कौन-सा पुरस्कार मिला था ?  
(A) भारतरत्न (B) नोबल (C) ज्ञानपीठ (D) भारतीय अकादमी
  - गामा कौन था ?  
(A) पहलवान (B) उद्योगपति (C) खिलाड़ी (D) संगीतकार
  - शास्त्रों ने राजा को क्या बताया है ?  
(A) न्याय का अवतार (B) ईश्वर का रूप (C) निष्पाप (D) सर्वश्रेष्ठ
  - नगर का क्या नाम प्रचलित था ?  
(A) अंधेर नगरी (B) सुंदर नगरी (C) चौपट नगरी (D) माया नगरी
  - आर्य किसकी मदिरा नहीं पीते थे ?  
(A) स्वार्थ की (B) मोह की (C) गर्व की (D) धन की
  - 'अभिज्ञानशाकुंतल' में किसकी कथा है ?  
(A) राजाभोज और उनकी रानी की । (B) राजा भीमसेन और पद्मावती की ।  
(C) राजा दुष्यंत और शकुंतला की । (D) .....
  - 'क्रांतिकारी शेखर का बचपन' पाठ के लेखक कौन हैं ?  
(A) भारतेन्दु हरिश्चन्द्र (B) शेखर जोशी (C) अज्ञेय (D) धर्मवीर भारती
  - सरकारी नौकरी छोड़ने का आह्वान किसने किया था ?  
(A) सरदार पटेल ने (B) नेहरुजी ने  
(C) राजेन्द्रप्रसाद ने (D) गांधीजी ने



10. सच्चे मित्र की कसौटी कब होती है ?  
(A) बीमारी में (B) मुसाफिरी में  
(C) शिक्षणकाल में (D) विपत्ति में
11. वृक्ष और सरोवर हमें किसकी शिक्षा देते हैं ?  
(A) फलने - फूलने की (B) सदैव प्रसन्न रहने की  
(C) परोपकार की (D) फल खाकर पानी पीने की
12. कवि नरेन्द्रशर्मा को किसके सपनों की चिन्ता है ?  
(A) करुणा (B) समता (C) विषमता (D) दानवता
13. धब्बो के समान किसे बताया गया है ?  
(A) देशों को (B) सागरों को (C) जंगलों को (D) तारों को
14. श्रीकृष्ण किसके समान हैं ?  
(A) नारियल (B) आम्रवृक्ष (C) कल्पवृक्ष (D) कामधेनु
15. श्रीराम दानी है तो तुलसीदास क्या हैं ?  
(A) संसारी (B) पंसारी (C) पुजारी (D) भिखारी
16. विश्राम तिवारी क्या कहा करते थे ?  
(A) कम खाना गम खाना (B) मार के पीछे भूत भागें  
(C) तंदुरस्ती हजार नियामन (D) बीमारी अमीरों की हरमबदगी है
17. बार-बार कौन गरजता है ?  
(A) तूफान (B) सिंह (C) समुद्र (D) बादल
18. लक्ष्मीबाई क्या पढ़ती है ?  
(A) रामायण (B) गीता (C) गुरुचरित्र (D) ज्ञानेश्वरी
19. 'तरूवट' शब्द का पर्याववाची शब्द बताइए ।  
(A) तरूण (B) वृक्ष (C) श्रेष्ठ (D) तनिक
20. 'अंगार' शब्द का विलोमशब्द बताइए ।  
(A) कोयला (B) ओस (C) ओला (D) आग
21. भाववाचक संज्ञा बताइए ।  
(A) चेहरा (B) एकाकीपन (C) स्याही (D) दूर



22. विशेषण बताइए : देहाती युवक रास्ते से गुजर रहा था ।  
(A) देहाती (B) युवक (C) रास्ते (D) गुजर
23. स्त्रीलिंग बताइए :  
(A) खग (B) पत्थर (C) देव (D) विनंती
24. 'तरकारी बेचनेवाली स्त्री' शब्दसमूह के लिए एक शब्द बताइए ।  
(A) कुंजड़ा (B) कुंजन (C) कुंजड़िन (D) कुंज
25. 'उत्तराधिकारी' शब्द का संधि - विच्छेद कीजिए ।  
(A) उत्तरा + धिकारी (B) उत्तराधि + कारी  
(C) उत + त्तराधिकारी (D) उत्तर + अधिकारी
26. 'भगवान आपका कल्याण करे' यह किस प्रकार का वाक्य है ?  
(A) विधानवाचक (B) संदेहवाचक (C) इच्छावाचक (D) विस्मयादिवाचक
27. द्वन्द्व समास पहचानिए :  
(A) पंचामृत (B) राजकुमार (C) महात्मा (D) रूपया-पैसा
28. किस शब्द में 'आ' उपसर्ग का प्रयोग नहीं हुआ है ?  
(A) आजीवन (B) आमरण (C) आकर्षक (D) आराम
29. निम्नलिखित मुहावरे का सही अर्थ बताइए ।  
तहस - नहस होना  
(A) विकास होना (B) नष्ट होना (C) नया होना (D) टूट कर बनना
30. शुद्ध वाक्य पहचानिए :  
(A) आज मौसम सुहावना है । (B) आस मौसम सुहावनी है ।  
(C) आस सुहावनी मौसम है । (D) आज मौसम सुहावने है ।



## PART - B

- सूचनाएँ : (1) PART - B में कुल चार विभाग एवं कुल 16 प्रश्न हैं ।  
(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।  
(3) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

### SECTION - A

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [03]
  1. जगदीशबाबू के व्यवहार से मदन को चोट क्यों पहुँची ?
  2. प्राचीनकाल में भारतीय शिक्षाकेन्द्र कैसे थे ?
  3. लेखक ने गुलमर्ग की पगडंडियों के लिए क्या उपमा दी ?
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [04]
  4. पंडितों और विद्वानों ने विद्योत्तमा से बदला लेने का निश्चय क्यों किया ?
  5. लेखक मोहन को 'बहुत बड़ा' क्यों बताते हैं ?
- निम्नलिखित प्रश्नों का उत्तर पाँच-छः वाक्यों में लिखिए : [03]
  6. माँ के दिए हुए रूपों का लेखक ने क्या किया ? क्यों ?

### SECTION - B

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [02]
  7. छोटों का तिरस्कार क्यों नहीं करना चाहिए ?
  8. कर्ण को कौन-सा अहिपाश काटना है ?
- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [02]
  9. भगवान को अति दीन कैसे लगते हैं ?
- निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर पाँच-छः वाक्यों में लिखिए : [03]
  10. 'धरती की शान' कविता में कवि ने किन प्राकृतिक दृश्यों का चित्रण किया है ? कैसे ?

### SECTION - C

- निम्नलिखित काव्य पंक्ति का भाव स्पष्ट कीजिए : [02]
  11. गुरु-सा मतिमान, पवन-सा तू गतिमान,  
तेरी नभ से भी ऊँची उड़ान है रे ।





- निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [03]

भावी नागरिक तैयार करने की जिम्मेदारी शिक्षक के उपर है। वह उसके शारीरिक, मानसिक तथा नैतिक विकास का अनक है, जिसपर व्यक्ति, समाज तथा राष्ट्र निर्भर है। शिक्षक ही के द्वारा कोई योग्य सैनिक बन सकता है। आज शिक्षक ने सैनिक धाराओं में क्रांति पैदा कर दी है। हमारे अहिंसक आंदोलन ने दुनिया को दिखा दिया है कि शिक्षक सैनिक से कहीं श्रेष्ठ है। इसे बनावटी शस्त्रों की जरूरत नहीं है। इसका आत्मिक बल सब शस्त्रों से बडा है।

प्रश्न :

12. शिक्षक के ऊपर कौन सी जिम्मेदारी है ?
13. योग्य सैनिक किसके द्वारा बन सकता है ?
14. हमारे अहिंसक आंदोलन ने दुनिया को क्या दिखा दिया है ?

### SECTION - D

15. अपने विद्यालय में मनाए गए 'शिक्षक दिवस' के बारे में करीब पचास शब्दों में अपनी भाषा में वृत्तांत लिखिए। [03]

- निम्नलिखित विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : [05]

16. वर्षाऋतु

प्रास्ताविक - वर्षाऋतु से पहले की स्थिति - आगमन - वातावरण पर असर - लोगों पर प्रभाव - महत्त्व.

अथवा

होली

प्रस्तावना - मनाने का समय और कारण - हानि-लाभ उपसंहार



## ધોરણ-9 સામાજિક વિજ્ઞાન વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેનાં માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	વિશ્લેષણ (AN)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	મૂલ્યાંકન (E)	કુલ ગુણ
ગુણ	12	18	12	06	06	06	60
ટકા	20%	30%	20%	10%	10%	10%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણની ફાળવણી :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	સંખ્યા	ગુણ	સમય
1.	નિબંધ પ્રકારના (E)	02	08	—
2.	લાંબા પ્રશ્નો (LA) સવિસ્તાર	04	12	—
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA)	05	10	—
4.	અતિ ટૂંકા પ્રશ્નો (VSA)	—	—	—
5.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	30	30	—
	કુલ ગુણ	41	60	120 મિનિટ

કઠિનતા મૂલ્ય પરનો ગુણભાર :

ક્રમાંક	કઠિનતાનું સ્તર	કઠિનતા મૂલ્ય
1.	સરળ	40%
2.	મધ્યમ	45%
3.	કઠિન	15%

કુલ

100%

## BLUEPRINT વાર્ષિક પરીક્ષા

**ધોરણ : 9**      **વિષય : સામાજિક વિજ્ઞાન**      **કુલ ગુણ : 60**      **સમય : 2.00 કલાક**

No.	Chapter Name	જ્ઞાન (K) 20%					સમજ (U) 30%					ઉપયોગન (A) 20%					વિશ્લેષણ (AN) 10%					સંયોજન/કૌશલ્ય (S) 10%					મૂલ્યાંકન (E) 10%					કુલ Marks
		EA	LA	SA	VSA	O	EA	LA	SA	VSA	O	EA	LA	SA	VSA	O	EA	LA	SA	VSA	O	EA	LA	SA	VSA	O						
5.	ભારત : આઝાદી તરફ પ્રયાણ					2(2)					2(1)				1(1)																	8(7)
6.	1945 પછીનું વિશ્વ					1(1)	3(1)								1(1)														1(1)		7(5)	
7.	સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારત											3(1)			4(1)																7(2)	
11.	ભારતનું ન્યાયતંત્ર					2(1)									1(1)																6(5)	
12.	ભારતીય લોકશાહી					1(1)									1(1)								3(1)								6(4)	
16.	આશોહવા					1(1)				2(1)					1(1)																5(4)	
17.	કુંદરતી વનસ્પતિ					1(1)									1(1)								3(1)								5(3)	
18.	વનજીવ					1(1)				2(1)					1(1)																5(4)	
19.	ભારત : લોકજીવન											4(1)			1(1)																6(3)	
20.	આપત્તિ વ્યવસ્થાપન					1(1)									1(1)																5(4)	
<b>SubTotal</b>						8(8)	4(1)	3(1)	6(3)	6(6)	3(1)	2(1)	4(4)	4(1)	4(4)	8(8)	8(5)	10(6)	4(4)	4(4)	60(41)											
<b>Total</b>						10(9)			19(11)	9(6)	8(5)	10(6)	4(4)	4(4)	60(41)																	



## ધોરણ-9 સામાજિક વિજ્ઞાન વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

- પ્રશ્ન નં. 1 થી 30 બહુ વિકલ્પીય પ્રત્યેક પ્રશ્ન 1 ગુણનો છે. [30]
  - પેપર તૈયાર કરનાર ગુણભારને ધ્યાનમાં રાખી બહુવિકલ્પમાં જોડકાં, ખાલીજગ્યા, સમયરેખા, ખરા-ખોટા, પૂછી શકશે પણ બ્લૂ-પ્રિન્ટને તેમજ ગુણભારને ધ્યાનમાં રાખીને પેપર તૈયાર કરશે.
  - પ્રશ્ન નં. 31 થી 35 ટૂંક જવાબી છે. પ્રત્યેક પ્રશ્ન 2 ગુણનો છે. [10]  
મહત્તમ ચાર મુદ્દામાં જવાબ આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો, જેમાં ત્રણ પ્રશ્નો આંતરિક વિકલ્પના રહેશે.
  - પ્રશ્ન નં. 36 થી 39 ટૂંકનોંધ લખો. પ્રત્યેકના 3 ગુણ છે. [12]  
પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો, જેમાં રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે.
  - પ્રશ્ન નં. 40 થી 41 સવિસ્તાર જવાબ લખો. પ્રત્યેકના 4 ગુણ છે. [08]
- કુલ ગુણ [60]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

## ધોરણ-9 સામાજિક વિજ્ઞાન વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રકરણનો ગુણભાર

કુલ ગુણ : 60

પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	ગુણ
5.	ભારતમાં : આઝાદી તરફ પ્રમાણ	08
6.	1945 પછીનું વિશ્વ	07
7.	સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારત	07
11.	ભારતનું ન્યાયતંત્ર	06
12.	ભારતીય લોકશાહી	06
16.	આબોહવા	05
17.	કુદરતી વનસ્પતી	05
18.	વન્યજીવન	05
19.	ભારત : લોકજીવન	06
20.	આપત્તિ - વ્યવસ્થાપન	05
કુલ		60



ધોરણ-9 સામાજિક વિજ્ઞાન  
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 2.00 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 60

- સૂચના : 1. આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 41 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.  
2. જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.  
3. પ્રશ્ન 1 થી 30 બહુ વિકલ્પવાળા પ્રશ્નો છે. દરેકનો 1 ગુણ છે.  
4. પ્રશ્ન 31 થી 35 ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો છે. દરેકના 2 ગુણ છે.  
5. પ્રશ્ન 36 થી 39 ટૂંકનોંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેકના 3 ગુણ છે.  
6. પ્રશ્ન 40 થી 41 નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો છે. દરેકના 4 ગુણ છે.

- આપેલા પ્રશ્નોની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબવહીમાં લખો. [30]
1. બેલ્જિયમના રાજા લિયોપોલ્ડે કયા વિશાળ પ્રદેશો કબજે કર્યા હતા ?  
(A) હોલેન્ડના (B) કર્ગાના (C) જર્મનીના (D) યુરોપના
  2. 'સ્વરાજ્ય મારો જન્મ સિદ્ધ હક છે અને તેને લઈને જ હું જંપીશ' એવું ઉગ્ર ભાષામાં જાહેર કરનાર ક્રાંતિકારી કોણ છે.  
(A) બાળગંગાધર ટિળક (B) સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી  
(C) સુભાષચંદ્ર બોઝ (D) રામ મનોહર લોહિયા
  3. સાયમન કમિશન કેટલા સભ્યોનું બનેલું હતું ?  
(A) 5 (B) 6 (C) 7 (D) 8
  4. ડોમિનિયન સ્ટ્રેટસ એટલે શું ?  
(A) સંસ્થાનિક સ્વરાજ્ય (B) સાંપ્રદાયિકતા  
(C) પૂર્ણ સ્વરાજ્ય (D) સરમુખત્યાર શાહી
  5. ભારતીય સ્વાતંત્ર્યધારો કોણે પ્રસાર કર્યો ?  
(A) હિન્દુસ્તાન પાર્લામેન્ટ (B) બ્રિટિશ પાર્લામેન્ટ  
(C) પાકિસ્તાન પાર્લામેન્ટ (D) આફ્રિકા પાર્લામેન્ટ
  6. હિન્દુસ્તાનના વિભાજન સમયે ભારતના કયા ગર્વનર જનરલ હતા ?  
(A) મોન્ટેગ્યુ ચેન્સફર્ડ (B) વેલેસ્લી  
(C) માઉન્ટ બેટન (D) ડેલહાઉસી



7. ઘણા વિદ્વાનો કઈ ઘટનાને ઠંડા યુદ્ધની શરૂઆત માને છે ?  
(A) જર્મનીના એકીકરણને (B) જર્મનીના ભાગલાને  
(C) બર્લિનની નાકાબંધીને (D) જર્મન ચમત્કારને
8. મનુષ્યે શોધેલા સંહારક શસ્ત્રોમાં સૌથી વધુ સંહારક અને અંતિમ શસ્ત્ર કયું છે ?  
(A) પરમાણુ બોમ્બ (B) જૈવિક શસ્ત્ર  
(C) પ્રક્ષેપાસ્ત્ર (D) રાસાયણિક શસ્ત્ર
9. ભારત અને ચીન વચ્ચેની સરહદ આંકની કઈ રેખાનો ચીને અસ્વીકાર કર્યો છે ?  
(A) રેડલાઈન (B) અફઘાન લાઈન  
(C) મેકમોહન લાઈન (D) સિકરી લાઈન
10. ભારતનું બંધારણ ક્યારથી અમલમાં આવ્યું ?  
(A) 26 નવેમ્બર 1949 (B) 15 ઓગસ્ટ 1950  
(C) 26 જાન્યુઆરી 1950 (D) 29 ઓગસ્ટ 1950
11. કઈ ઉંમરના બાળકોને જોખમી વ્યવસાયમાં રોકી શકાય નહિ ?  
(A) 14 વર્ષના નીચેના (B) 6 વર્ષથી 14 વર્ષના  
(C) 18 વર્ષથી નીચેનાં (D) 28 વર્ષથી ઉપરના
12. સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશની નિમણૂક કોણ કરે છે ?  
(A) રાષ્ટ્રપતિ (B) વડાપ્રધાન (C) રાજ્યપાલ (D) સરકાર
13. વડી અદાલતના ન્યાયાધીશ બનવા માટેનો ઉમેદવાર કોના અભિપ્રાય પ્રમાણે પ્રસિદ્ધ કાયદાશાસ્ત્રી હોવો જોઈએ ?  
(A) વડાપ્રધાનના (B) રાજ્યપાલના (C) ઉપરાષ્ટ્રપતિના (D) રાષ્ટ્રપતિના
14. ગ્રાહકોની ફરિયાદના નિવારણ માટે કઈ સંસ્થાની રચના થઈ છે ?  
(A) મફત કાનૂની સલાહ કેન્દ્ર (B) ગ્રાહક ફોરમ  
(C) સ્મોલ કોઝકોર્ટ (D) દીવાની કોર્ટ
15. ભારતમાં નાગરિકોને કેટલી ઉંમરે મતાધિકાર અપાય છે ?  
(A) 16 વર્ષ (B) 18 વર્ષ (C) 21 વર્ષ (D) 14 વર્ષ
16. evmનું સાચું નામ કયું છે ?  
(A) ઈલેક્ટ્રોનિક વેલ્યુમશીન (B) ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગમશીન  
(C) ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મેથડ (D) ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મશીન
17. ભારતના પડોશી દેશોના સંદર્ભે કઈ જોડી અયોગ્ય છે. ?  
(A) અફઘાનિસ્તાન - ઉત્તર (B) નેપાળ - વાયવ્ય  
(C) બાંગ્લાદેશ - પશ્ચિમ (D) ચીન - ઉત્તર



18. અરવલ્લી અને વિંધ્યાંચલ પર્વતોની વચ્ચે કયો પ્રદેશ આવેલો છે ?  
(A) શિલોંગનો (B) છોટાનાગપુરનો  
(C) માળવાનો (D) કર્ણાટકનો
19. ભારતની મધ્યમાંથી શું પસાર થાય છે ?  
(A) વિષુવવૃત્ત (B) મકરવૃત્ત (C) કર્કવૃત્ત (D) દક્ષિણ ધ્રુવવૃત્ત
20. શિયાળામાં ગુજરાત અને રાજસ્થાનમાં ઠંડીનું મોજુ ફરી વળવા માટે હિમાલય સંદર્ભે હવામાનની કઈ ઘટના વધુ અસર કરે છે ?  
(A) હિમવર્ષા (B) ધૂળ-ડમરી  
(C) જલવર્ષા (D) ભેખડ ઘસી પડવી
21. મે માસમાં મલબાર કિનારે થતો થોડો વરસાદ કયા નામે ઓળખાય છે.?  
(A) અનાવરણો (B) બનાનાવર્ષા (C) આમ્રવર્ષા (D) હિમવર્ષા
22. ચીડના રસમાંથી શું બને છે ?  
(A) ગુંદર (B) ટર્પેટાઈન (D) સુગંધીતેલ (D) કોપરેલ
23. નીચે આપેલા વિધાનોમાં કયું વિધાન અયોગ્ય છે ?  
(A) ગંગા નદીના મુખત્રિકોણ પ્રદેશમાં ભરતીનું જંગલ આવેલું છે.  
(B) ચીડના રસમાંથી ટર્પેટાઈન બને છે.  
(C) સુંદરીનું લાકડું હોડી બનાવવા માટે ઉપયોગમાં આવે છે.  
(D) હિમાલયના પર્વતીય વિસ્તારોમાં કાંટાળી વનસ્પતિ થાય છે.
24. ઘોરાડ કયા વિસ્તારોમાં જોવા મળે છે ?  
(A) વેટલેન્ડ (B) પર્વતીય ક્ષેત્રો  
(C) ઘાસભૂમિના વિસ્તારોમાં (D) દલદલનાં ક્ષેત્રો
25. ઊડતી ખિસકોલીઓ ક્યાં જોવા મળે છે ?  
(A) કચ્છના મોટા રણમાં (B) દલદલના વિસ્તારોમાં  
(C) હિમાલયના ઊંચા પર્વતીય વિસ્તારોમાં (D) પશ્ચિમઘાટનાં ગીચ વનોમાં
26. દરિયાઈ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન જામનગરના કયા અખાતમાં આવેલું છે ?  
(A) કચ્છનો અખાત (B) મનારનો અખાત  
(C) ખંભાતનો અખાત (D) દીવનો અખાત
27. કેવું તાપમાન ધરાવતાં લોકોનો પહેરવેશ સુતરાઉ તથા આછા રંગોવાળા હોય છે ?  
(A) ઊંચું (B) નીચું (C) સમ (D) વિષમ
28. નીચેનામાંથી કઈ આપત્તિ માનવસર્જિત છે ?  
(A) ભૂકંપ (B) ચક્રવાત (C) પૂર (D) હુલ્લડ



29. મોટેભાગે લોકો પૂરની ઘટનાને શેની સાથે જોડે છે ?  
(A) નદી (B) મહાસાગર (C) પર્વત (D) ટાપું
30. ભોપાલ ગેસકાંડમાં ગળતર થયેલો વાયુ ...  
(A) ઓઝોન (B) નીક (C) સલ્ફર ડાયોક્સાઈડ (D) મિથેન
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ બે-ત્રણ વાક્યોમાં ટૂંકમાં લખો. (દરેકના 2 ગુણ) [10]
31. ભારતના લોકોએ સાયમન કમિશનનો વિરોધ શા માટે કર્યો ?
32. મહાભિયોગની કાર્યવાહી સમજાવો.
33. હિમાલય ભારતનું રક્ષણ કરતી કુદરતી દિવાલ છે - કઈ રીતે ?
34. વન્યજીવો આજે સંકટમાં છે. વિધાન સમજાવો.
35. વાવાઝોડું (ચક્રવાત) સમયે શું ન કરવું જોઈએ ?
- નીચે આપેલી ટૂંકનોંધ લખો. (દરેકના 3 ગુણ) [12]
36. ઠંડા યુદ્ધના પરિણામોની સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો.
- અથવા**
36. ઠંડા યુદ્ધના પરિબળોની સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો.
37. હૈદરાબાદ અને જૂનાગઢ રાજ્યો ભારતીય સંઘમાં કઈ રીતે ભળ્યા ? તેની સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો.
38. ચૂંટણીઓ લોકશાહીની પારાશીશી છે.
39. નીચેના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો દર્શાવો.
1. વરસાદી જંગલોનો એક પ્રદેશ
  2. ભરતીના જંગલોનો એક પ્રદેશ
  3. કાંટાળી વનસ્પતિના જંગલોનો એક પ્રદેશ
- નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તારમાં લખો. પ્રત્યેકના 4 ગુણ છે. [08]
40. ભારતમાં વિજ્ઞાન - ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રે વિકાસ વિશે સવિસ્તારથી લખો.
41. પશ્ચિમ ભારતના તહેવારો અને ઉત્સવો વિશે સવિસ્તાર લખો.